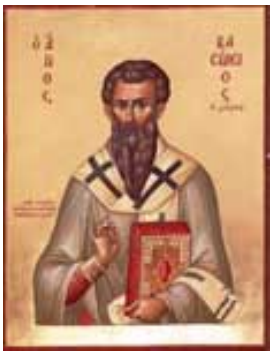
Άγιος Βασίλειος ο Μέγας

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: http://www.saint.gr/1/saint.aspx για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: 8/10/2011 1:26:00 πμ
Δημιουργία εγγράφου: 17/11/2026 23:19:12

Σύνοψη

Τύπος εορτής:	Εορτάζει στις 1 Ιανουαρίου εκάστου έτους.
Ιερά Λείψανα:	Η Κάρα του Αγίου βρίσκεται στη Μονή Μεγ. Λαύρας Αγίου Όρους. Η δεξιά βρίσκεται στον Ιερό Ναό Κοιμ. Θεοτόκου Ν. Φιλαδελφείας Αττικής. Μέρος της δεξιάς βρίσκεται στη Μονή Ιβήρων Αγίου Όρους. Μέρη χειρός βρίσκονται στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και στη Μονή Παναχράντου Άνδρου. Αποτμήματα του Ιερού Λειψάνου του Αγίου βρίσκονται στις Μονές Ιβήρων, Διονυσίου (δύο), Παντοκράτορος (τρία) και Αγ. Παύλου Αγίου Όρους, Αγ. Θεοδοσίου Άργους, Κύκκου Κύπρου, στη Λαύρα Αγ. Αλεξάνδρου Νέβσκι Αγίας Πετρουπόλεως και στο Ναό του Αγ. Γεωργίου των Ελλήνων Βενετίας.
Ημ/νια Βίου:	8/10/2011 1:26:00 πμ

Βιογραφία

Ζῇ Βασίλειος, καὶ θανὼν ἐν Κυρίῳ.
Ζῇ καὶ παρ᾽ ἡμῖν, ὡς λαλῶν ἐκ τῶν βίβλων,
Ἰανουαρίοιο θάνες, Βασίλειε, πρώτῃ.

«... τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησας». Με τη φράση αυτή, το απολυτίκιο, απόλυτα επιτυχημένα, τονίζει την κοινωνική προσφορά του Άγιου Βασιλείου, που με τη θεία διδασκαλία του στόλισε με αρετές τα ήθη και τη ζωή των ανθρώπων.

Ο Μέγας αυτός πατέρας και διδάσκαλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας γεννήθηκε το 329 μ.Χ., κατ' άλλους το 330 μ.Χ., στη Νεοκαισάρεια του Πόντου στο χωριό Άννησα και μεγάλωσε στην Καισάρεια της Καππαδοκίας. Τα δε εγκυκλοπαιδικά λεξικά αναφέρουν σαν πατρίδα του Μ. Βασιλείου την Καισαρεία της Καππαδοκίας. Είχε 8 αδέρφια, 3 αδερφούς και 5 αδερφές. Τα 3 αγόρια έγιναν επίσκοποι (ο Βασίλειος Καισαρείας, ο Γρηγόριος Νύσσης και ο Πέτρος Σεβάστειας) και το ένα μοναχός (ο Ναυκράτιος). Από τις 5 αδερφές του η πρώτη, και συγχρόνως το πιο μεγάλο παιδί της οικογένειας, η Μακρίνα, έγινε μοναχή. Οι γονείς του Βασίλειος (και αυτός), που καταγόταν από την Νεοκαισάρεια του Πόντου και Εμμέλεια, που καταγόταν από την Καππαδοκία, αν και κατά κόσμον ευγενείς και πλούσιοι, είχαν συγχρόνως και ακμαιότατο χριστιανικό φρόνημα. Αυτοί μάλιστα έθεσαν και τις πρώτες - καθοριστικής σημασίας- πνευματικές βάσεις του Αγίου.

Με εφόδιο αυτή τη χριστιανική ανατροφή, ο Βασίλειος αρχίζει μια καταπληκτική ανοδική πνευματική πορεία. Έχοντας τα χαρίσματα της ευστροφίας και της μνήμης, κατακτά σχεδόν όλες τις επιστήμες της εποχής του. Και το σπουδαιότερο, κατακτά τη θεία θεωρία του Ευαγγελίου, που την κάνει αμέσως πράξη με την αυστηρή ασκητική ζωή του.

Ας αναφέρουμε όμως, περιληπτικά, την πορεία των δραστηριοτήτων του. Μετά τις πρώτες του σπουδές στην Καισαρεία και κατόπιν στο Βυζάντιο, επισκέφθηκε, νεαρός ακόμα, την Αθήνα, όπου επί τέσσερα χρόνια συμπλήρωσε τις σπουδές του, σπουδάζοντας φιλοσοφία, ρητορική, γραμματική, αστρονομία και ιατρική, έχοντας συμφοιτητές του τον Γρηγόριο τον Ναζιανζηνό (τον θεολόγο) και τον Ιουλιανό τον Παραβάτη.

Από την Αθήνα επέστρεψε στην Καισαρεία και δίδασκε την ρητορική τέχνη. Αποφάσισε όμως, να ακολουθήσει τη μοναχική ζωή και γι' αυτό πήγε στα κέντρα του ασκητισμού, για να διδαχθεί τα της μοναχικής πολιτείας στην Αίγυπτο, Παλαιστίνη, Συρία και Μεσοποταμία. Όταν επέστρεψε, αποσύρθηκε σε μια Μονή του Πόντου, αφού έγινε μοναχός, και ασκήθηκε εκεί με κάθε αυστηρότητα για πέντε χρόνια (357 - 362 μ.Χ.). Ήδη τέλεια καταρτισμένος στην Ορθόδοξη Πίστη, χειροτονήθηκε διάκονος και πρεσβύτερος από τον επίσκοπο Καισαρείας Ευσέβιο. Ο υποδειγματικός τρόπος της πνευματικής εργασίας του δεν αργεί να τον ανεβάσει στο θρόνο της αρχιεροσύνης, διαδεχόμενος τον Ευσέβιο στην επισκοπή της Καισαρείας (370 μ.Χ.). Με σταθερότητα και γενναίο φρόνημα, ως αρχιερέας έκανε πολλούς αγώνες για την Ορθόδοξη Πίστη. Με τους ορθόδοξους λόγους που συνέγραψε, κατακεραύνωσε τα φρονήματα των κακοδόξων.

Στους αγώνες του κατά του Αρειανισμού αναδείχτηκε αδαμάντινος, ούτε κολακείες βασιλικές του Ουάλεντα (364 - 378 μ.Χ.), που πήγε αυτοπροσώπως στην Καισαρεία για να τον μετατρέψει στον Αρειανισμό, ούτε οι απειλές του Μόδεστου μπόρεσαν να κάμψουν το ορθόδοξο φρόνημα του Αγίου. Υπεράσπισε με θάρρος την Ορθοδοξία, καταπλήσσοντας τον βασιλιά και τους Αρειανούς. Ακόμα, αγωνίστηκε κατά της ηθικής σήψεως και επέφερε σοφές μεταρρυθμίσεις στο μοναχισμό.

Η δε υπόλοιπη ποιμαντορική δράση του, υπήρξε απαράμιλλη, κτίζοντας την περίφημη «Βασιλειάδα», συγκρότημα με ευαγή Ιδρύματα, όπως φτωχοκομείο, ορφανοτροφείο, γηροκομείο, ξενοδοχείο και νοσοκομείο κ.ά., όπου βρήκαν τροφή και περίθαλψη χιλιάδες πάσχοντες κάθε ηλικίας, γένους και φυλής.

Ο Μέγας Βασίλειος έχει πλούσιο και σημαντικό συγγραφικό έργο. Τα κυριότερα έργα του είναι οι 9 ομιλίες στην Εξαήμερο, ομιλίες στους Ψαλμούς, πολλές και διάφορες άλλες ομιλίες, ασκητικά έργα και επιστολές. Εκτός των άλλων έργων του, έγραψε και Θεία Λειτουργία, που, μετά την επικράτηση αυτής της συντομότερης του Αγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου, τελείται 10 φορές το χρόνο: την 1η Ιανουαρίου (όπου γιορτάζεται και η μνήμη του), τις πρώτες πέντε Κυριακές της Μ. Τεσσαρακοστής, τις παραμονές των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων, την Μ. Πέμπτη και το Μ. Σάββατο.

Στα πενήντα του χρόνια ο Μέγας Βασίλειος, εξαιτίας της ασθενικής κράσεώς του και της αυστηρής ασκητικής ζωής του (ορισμένες πηγές λένε από βαριά αρρώστια του ήπατος ή των νεφρών), την 1η Ιανουαρίου του 378 μ.Χ. ή κατ' άλλους το 379 με 380 μ.Χ., εγκαταλείπει το φθαρτό και μάταιο αυτό κόσμο, αφήνοντας παρακαταθήκη και Ιερή κληρονομιά στην ανθρωπότητα ένα τεράστιο πνευματικό έργο.

Το συγγραφικό έργο του

Τα έργα του κατατάσσονται σε τέσσερεις κατηγορίες:

Δογματικά συγγράμματα.

α) «Ανατρεπτικός του Απολογητικού του δυσσεβούς Ευνομίου». Αποτελείται από τρία βιβλία και καταφέρεται ενάντια του αρχηγού των Ανομοίων Ευνομίου.

β) «Προς Αμφιλόχιον, περί του Αγίου Πνεύματος». Επιστολική πραγματεία προς τον επίσκοπο Ικονίου Αμφιλόχιο σχετικά με το Άγιο Πνεύμα.

Ασκητικά συγγράμματα.

α) «Τα Ηθικά». Συλλογή 80 ηθικών κανόνων.

β) «Όροι κατά πλάτος». Περιέχει 55 κεφάλαια με θέμα γενικές αρχές του μοναχισμού.

γ) «Όροι κατ’ επιτομήν». Περιέχει 313 κεφάλαια που αναφέρονται στην καθημερινή ζωή των μοναχών.

δ) «Περί πίστεως».

ε) «Περί κρίματος».

στ) «Περί της εν παρθενία αληθούς αφθορίας». Έργο σχετικό με την παρθενική ζωή.

Ομιλίες.

Ορισμένες από τις ομιλίες του είναι:

α) «Εις την Εξαήμερον». Συλλογή 9 ομιλιών με θέμα τη δημιουργία του κόσμου.

β) «Εις του Ψαλμούς». Συλλογή 18 ομιλιών με αφορμή το περιεχόμενο των Ψαλμών του Δαυίδ.

γ) «Περί του ουκ έστιν αίτιος του κακού ο Θεός».

δ) «Περί πίστεως».

ε) «Κατά Σαβελλιανών, Αρείου και Ανομοίων».

στ) «Προς τους νέους, όπως αν εξ ελληνικών ωφελοίντο λόγων». Το διασημότερο από τα κείμενα του Βασιλείου, στο οποίο πραγματοποιεί προσπάθεια γεφύρωσης μεταξύ χριστιανικής και κλασσικής παιδείας.

ζ) «Προτρεπτικός εις το άγιον βάπτισμα».

η) «Εις το πρόσεχε σεαυτώ».

θ) «Προς Πλουτούντας».

ι) «Εν λιμώ και αυχμώ».

ια) «Εις την μάρτυρα Ιουλίτταν και περί ευχαριστίας».

Επιστολές.

Σώζονται 365 επιστολές με το όνομα του Μεγάλου Βασιλείου, που καλύπτουν την εικοσαετία από την επιστροφή του στην Καισάρεια από την Αθήνα έως και το θάνατό του.

Το έθιμο της βασιλόπιτας

Στα χρόνια του Ιουλιανού του Παραβάτη, όταν το Βυζάντιο κήρυξε τον πόλεμο στην Περσία, ο Ιουλιανός πέρασε με τον στρατό του από την Καισαρεία. Τότε διέταξε να φορολογήσουν όλη την επαρχία και τα χρήματα αυτά θα τα έπαιρνε επιστρέφοντας για την Κωνσταντινουπολη. Ετσι, οι κάτοικοι αναγκάσθηκαν να δώσουν ό,τι είχε ο καθένας χρυσαφικά νομίσματα κ.λπ. Όμως ο Ιουλιανός σκοτώθηκε άδοξα σε μια μάχη στον πόλεμο με τους Πέρσες, έτσι δεν ξαναπέρασε ποτέ από την Καισάρεια. Τότε ο Άγιος Βασίλειος έδωσε εντολή και από τα μαζεμένα χρυσαφικά τα μισά να δοθούν στους φτωχούς, ένα μικρό μέρος κράτησε για τις ανάγκες των ιδρυμάτων της Βασιλειάδος , και τα υπόλοιπα τα μοίρασε στους κατοίκους με ένα πρωτότυπο τρόπο: έδωσε εντολή να ζυμώσουν ψωμιά και σε κάθε ψωμί, έβαλε από ένα νόμισμα ή χρυσαφικό μέσα, κατόπιν τα μοίρασε στα σπίτια, έτσι τρώγοντας οι κάτοικοι τα ψωμιά όλο και κάτι έβρισκαν μέσα. Έτσι, γεννήθηκε το έθιμο της πίτας που ονομάσθηκε βασιλόπιτα.

Λειτουργικά κείμενα

Ἀπολυτίκιον

Ἦχος α’.

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου, ὡς δεξαμένην τὸν λόγον σου· δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησας. Βασίλειον ἱεράτευμα, Πάτερ Ὅσιε· πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Κοντάκιον

Ἦχος δ’. Ἐπεφάνης σήμερον

Ὤφθης βάσις ἄσειστος τῇ Ἐκκλησίᾳ, νέμων πᾶσιν ἄσυλον, τὴν κυριότητα βροτοῖς, ἐπισφραγίζων σοῖς δόγμασιν, Οὐρανοφάντορ Βασίλειε Ὅσιε.

Μεγαλυνάριον

Τὸν οὐρανοφάντορα τοῦ Χριστοῦ, μύστην τοῦ Δεσπότου, τὸν φωστῆρα τὸν φαεινόν, τὸν ἐκ Καισαρείας, καὶ Καππαδόκων χώρας, Βασίλειον τὸν μέγαν, πάντες τιμήσωμεν.

Ὁ Οἶκος

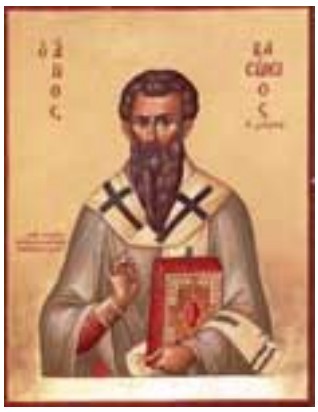
Τῆς σωφροσύνης ὁ κρατήρ, τὸ στόμα τῆς σοφίας, καὶ βάσις τῶν δογμάτων, Βασίλειος ὁ μέγας, πᾶσιν ἀστράπτει νοερῶς. Δεῦτε οὖν, καὶ στῶμεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, θερμῶς ἐνατενίζοντες, τοῖς θαύμασι τοῖς τούτου τερπόμενοι, καὶ ὥσπερ λαμπηδόνι ἀστραφθέντες τῷ φωτὶ αὐτῶν, θαλφθῶμεν τῷ τοῦ βίου καθαρτικῷ πνεύματι, μιμούμενοι αὐτοῦ τὴν πίστιν, τὴν ζέσιν, τὴν ταπείνωσιν, δι' ὧν οἶκος ἐδείχθη τοῦ ὄντως Θεοῦ· πρὸς ὃν βοῶντες ὑμνοῦμεν, οὐρανοφάντορ Βασίλειε Ὅσιε.

Κάθισμα

Ἦχος πλ. δ’. Τὴν Σοφίαν καὶ λόγον.

Ἐξανοίξας τὸ στόμα λόγῳ Θεοῦ, ἐξηρεύξω σοφίαν κήρυξ φωτός, καὶ φρόνημα ἔνθεον, τῇ οἰκουμένῃ κατέσπειρας· τῶν γὰρ Πατέρων ὄντως, κυρώσας τὰ δόγματα, κατὰ Παῦλον ὤφθης, τῆς πίστεως πρόμαχος· ὅθεν καὶ Ἀγγέλων, συμπολίτης ὑπάρχεις, καὶ τούτων συνόμιλος, ἀνεδείχθης μακάριε, Θεοφάντορ Βασίλειε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἑορτάζουσι πόθῳ, τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος - Λυδία Γουριώτη© (http://lydiagourioti-iconography.blogspot.com)

Μέγας Βασίλειος

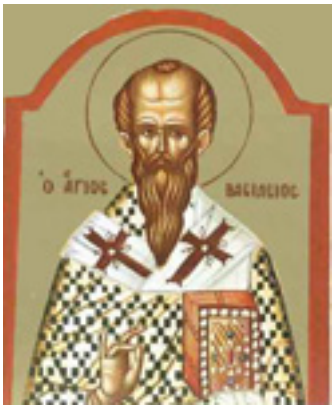
Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος - Γεωργία Δαμικούκα© (http://www.tempera.gr)

Μέγας Βασίλειος - Αγγελική Τσέλιου© (diaxeirosaggelikistseliou.blogspot.com)

Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος - Ησυχαστήριο «Παναγία των Βρυούλων»

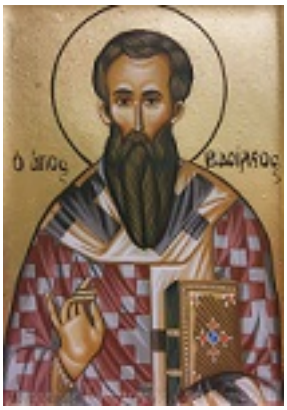
Μέγας Βασίλειος

Μέγας Βασίλειος (Ιερός Ναός Αγίου Χαραλάμπους Παλαιοχώρας Αίγινας)

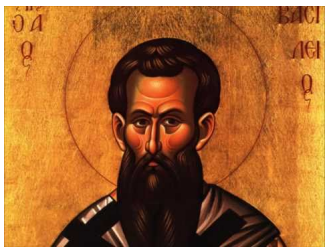

Μέγας Βασίλειος - Ι. Ν. Οσίων Παρθενίου και Ευμενίου των εν Κουδουμά, δια χειρός Παναγιώτη Μόσχου (2006 μ.Χ.)

Μέγας Βασίλειος - Λυδία Γουριώτη© (http://lydiagourioti-iconography.blogspot.com)

Οπτικοακουστικό Υλικό

Ακούστε το απολυτίκιο!

Η εορτή του Αγ. Βασιλείου στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων

Σχετικές συνδέσεις

1. Άγιος Γρηγόριος Επίσκοπος Νύσσης
2. Όσιος Πέτρος Επίσκοπος Σεβαστείας
3. Οσία Μακρίνα αδελφή του Μεγάλου Βασιλείου
4. Άγιος Ναυκράτιος
5. Αγία Εμμελεία
6. Μνήμη Οικογένειας Μεγάλου Βασιλείου
7. Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος
8. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινούπολης
9. Άγιος Αμφιλόχιος Επίσκοπος Ικονίου
10. Άγιος Comgall
11. Ανάμνηση Θαύματος Μεγάλου Βασιλείου
12. Άγιοι Τρεις Ιεράρχες
13. Άγιος Ιούλιος ο Πρεσβύτερος εξ Αιγίνης
14. Αγία Ιουλίττη από την Καισαρεία

Παραπομπές

1. ΠΗΓΗ ΖΩΗΣ - ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟ INTERNET
2. Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου Συναξαριστής των δώδεκα μηνών του ενιαυτού
3. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
4. Κοίμηση Θεοτόκου Φανερωμένης Χολαργού
5. Οικουμενικόν Πατριαρχείον
6. ΤΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ